

ELOFIZETES
HÉLYBEN ES VIDEKEN
 Egy évre ... 180 Lei.
 Fél évre ... 90 Lei.
 Egy negyed évre 45 Lei.
 Egy hóra ... 15 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG

Aradi és csanádi egyesít
 vasutas palotájában.

TELEFON-SZÁM: 181.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
 Társaság.

Bulevardi Regule Ferd
 nand L. József foh. ut 23.

TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1921

Szerkesztő:
Stauber József.

Szerda, február 16.

Adó — az üres telekre.

Építkezés kellene, ezt sirja és jajgatja mindenki. Halljuk most, hogy valamilyen törvényjavaslat készül az építkezéstről. Állítólag az üresen álló telkeket meg fogják adóztatni. Ennyit tudunk a készülő törvényjavaslatról, egyebet nem. Pedig el sem tudunk képzelni törvényalkotást anélkül, hogy a kritika előzőleg meg ne nyilvánuljon. ez esetben pedig olyan mindenkit érdeklő kérdéstről van szó, annyiféle érdekek vannak érintve, hogy az egész törvényjavaslat előzetes közzététele és bírálat alá bocsátása volna célszerű és ajánlatos.

Mintán nem tudjuk, hogy a törvényjavaslat milyen tartalmu, csak annak hangsúlyozására szorítkozunk, hogy bizonyára és remélhetőleg azon irányban mozog, mint amelyet a máshol, más államokban történt hasonló intézkedések megjelölnek. Építkezések végrehajtására első sorban kötelezni kell azon vállalatokat és magánosokat, akik az utóbbi években új intézmények részére új helyiségeket vettek igénybe, de kötelezze magát építkezésre első sorban az állam, amely magáncélok előtt sok épületet és helyiséget

hatályos azonban a törvény csak úgy lehet, ha az építkezési anyagok ára csökkenni fog. Ehhez pedig egy páncélgépi és ko-

moly intézkedés szükséges. Az építkezés megindítása bizonyára meghozza az otthon szentségének restitúcióját, beszünteti végérvé-

nyesen a lakásrekvirálásokat, legalább is ez kell, hogy a törvény egyik legmarkánsabb célzata legyen.

Benes informál. A dunai konföderáció ellen.

PRAGA. Benes cseh külügyminiszter Párisba és Londonba utazik, hogy tájékoztassa az angol kormányt a középeurópai helyzetéről és az utódállamok értekezletének programjáról. A londoni konferencián Benes azt fogja javasolni, hogy alakítsák meg Csehország védelme alatt a semleges ukrán népköztársaságot.

LONDON. A Daily Telegraph római levelezője meginterjúvolta Benes cseh külügyminisztert római tartózkodása alkalmával. Benes kijelentette, hogy a kis antant együttműködése csak a közös érdekek érintésekor válik csendékes-sé. Ilyennek tekinti a dunai konföderáció eset, vagy bármely olyan államközösség megalapítását, amely valamilyen vonatkozásban a volt monarchiára emlékeztetne. Benes szerint a dunai konföderáció tervét elméleti tudósok ajánlották Párisban. A kis antant három állama, a londoni konferencián minden erejével celszerűen a politikai, gazdasági, történelmi és érzelmi tekintetből a konföderációs-terv ellen. A konföderáció Ausztria vagy Magyarország javát szolgálná és ezek az államok

visszaszerezhetnék régi fölényüket. A kis antant nem tartja öhajlandónak valamely nagyhatalom csatlakozását a kis antanthez, mert ezzel a kis antant elveszítene eredeti jellegét. Végül kijelentette Benes, hogy Lengyelországot nem sikerült a kis antant részére megnyerniök.

Béke.

(Románia és Oroszország.)

BUCUREST. A szenátus legutóbbi ülésén az elnök felolvasta a külügyminiszternek a szenátusban elhangzott kérdésre adott választ, amelynek lényege az, hogy a román kormány és a szovjetkormány között legutóbbi szikratáviratokból is kitűnik, hogy a szovjetkormány Románia álláspontját tette magáévá abban a tekintetben, hogy a két ország között nincsen háború s ehnel fogva egymásat békében élnek. Minthogy pedig a szovjetkormány azt ajánlotta, hogy egyes kérdések, mint például a kereskedelmi összeköttetés és a Dnyeszteren való hajózás, oldjuk meg, mi a magunk részéről azt válaszoltuk, hogy mindkét ál-

lani kormánya küldjön ki egy-egy delegátust, akik állapítsák meg azoknak a kérdéseknek programját, amelyeket utóbb a két állam tárgyalni fog. Ez a tárgyalások legújabb stádiuma. A kormány moszkvai kincstárról semmi megbízható hírt nem ismer. Mondták azt is, hogy Románia aranykészlete érintetlen.

Megegyezés.

(Tárgyalás Nyugatmagyarországról.)

BÉCS. A jövő héten kezdődik a magyar és osztrák kormányok megbízottai között a tárgyalás Nyugatmagyarországról. Bécsben egyelőre előkészítő jellegű a tárgyalás. Az osztrákok egyelőre tudni akarják, hogy miképen értelmezi Magyarország az antant jegyzékét. A bécsi tárgyalásokon előterjesztik az osztrák álláspontot. Az érdemleges tárgyalások később lesznek.

PÁRIS. Praznovszky Iván párisi magyar követ nyilatkozott egy lap tudósító előtt és többek között ezeket mondotta: A szövetségesek tudják, hogy Nyugatmagyarország átengedése nem menti meg Ausztriát. A nagyhatalmak elvi okokból a békeszerződés határozatait maguktól nem változtatják meg, de kijelentették, hogy a két állam megegyezéséhez hozzájárulnak. Az antant Középeuró-

Az ötödik szimfónia.

Irta: Biró Lajos.

A férfi felment a színpadra.
 — Jössz? — kérdezte a leánytól.

— Mindjárt — mondta a lány.
 — Csak a kertit jelenethez kell még bemennem.

Később együtt mentek el vacsorázni.

— Akarsz pezsgőt? — kérdezte a férfi.

— Igen.

Másfél üveg pezsgőt ittak meg. A férfinak lobogott a szeme, a leánynak ferdére siklott a kalapja. Lázások voltak a jókedvtől, az élet örömetől, az elszántságnak és a sikereknek a duhaj mámorától.

— Menjünk kavéházba?
 — Nem válaszolt a leány egy mély pillantással.

Haza mentek a férfi lakására. Mikor a lépcsőn felfelé indultak, akkor tört ki a férfiből az egész öröme.

— Most — mondta a hódító göggyével — most megházasodom. Az apró nyomorúságoknak

vége. Lesz pénz. Igazgató leszek a bankban. Azután a gyárban. Meg husz más helyen. Százereket kapok, megmarkolom őket és milliókat fogok szerezni. Anynyi pénzed lesz — amennyit akarsz... Akarsz pénzt? Kapsz. Akkor élünk majd.

Hallgatott egy kicsit felemelte az öklét.

— Aki utamban van, azon átmegyek. Legazódom. Ha párbaj kell, legyen párbaj. Nem engedem, hogy felpiszkálják azt, ami elmúlt. Tőled kaptam pénzt? Kinek mi köze hozzá?

A leány csodálkozva nézett rá.
 — Te ezt nem érted — mondotta a férfi. — Tudod, vannak dolgok az ember multjában, amiket nem jó ilyenkor emlegetni. De lesz rá gondom, hogy ne is emlegessék őket. Ne gondolj velük. Rendben lesz minden. Most mennek a dolgok. Anyi pénzt kapsz, amennyit akarsz.

Benn voltak a sötét lakásban. A lány megesókolta a férfit, ledobta a kalapiját és toporzékoló jókedvében. — Világosságot gyujtottak.

— Ohó, szólt a lány, mi az?

A férfi odanézett.

— Még nem láttad? Egy Beethoven-maszk. Drezdából hoztam.

Beethoven halotti arca volt: fehér gipszből, német izlés szerint arany koszorúval. Sötét bársonnyal bevont deszka lapon fektet, lezárt szemmel, komor homlokmal, dacos állal és összezárt ajkai körül a fájdalom kettős vonásával. Félelmes volt, komor és engesztelhetetlen.

A férfi átment a másik szobába. A lány ijedten nézte a halott arcot az arany koszorúval, félelme ingadozott egy percig, aztán könnyű kedvvel, a lajtájának egész halottcsufoló szemérmelenségével fogott egy piros rózsát a virágai közül — és odaletette a komor homlok fölé. A rózsza befeküdt az arany koszorú közepébe és az ives homlokok kiáltozta be a maga durvapiroságával. A lány nevetett.

A férfi jött ki a másik szobából. Ledobta magát a diványra.

— Urak leszünk — mondta.

A leány odament hozzá. Mellé simult.

— Elviszel Monte-Carlóba? — kérdezte.

— El. Csak legyen meg az esküvő. Három hónapra rá már elszököm veled egy hétre. Elviszlek. Minden meglesz, amit akarsz. Kocsi, ruha, pénz. Most mennek a dolgok.

Megesókolták egymást. A lány csendesen ujjongott.

— Most minden megv — mondotta a férfi.

Tombolt a jókedvük, a szerelmeskedésük, a győzelmes galádiaságuk. Ölekeztek. A férfi azután hallgatott. Maga elé nézett a hatalmas akarat gondolkodásával. A lány hozzáhajította fejét. A férfi megrándult.

— Mi az?

A rózsára mutatott, amelynek piros színöltja ledérül kiabált le a gipszhomlok fehérségéről.

— Mi? — kérdezte a lány.

— A rózsza — szólt megdöbbenve és hebegve a férfi.

— A lány nevetett.

— Én tettem oda.

A férfi riadtan bántult a halott arcra. A szigorú homlok mozdulatlan volt, a szemhéjak is, az összezárt ajak is. De ebbe a

pában rendet akar. Magyarország a belső rend fenntartásával, reális politikával és konszolidációval elfogja érni, hogy mint számottevő világpolitikai tényezőnek sorsait diplomáciai eszközökkel és békés úton segítsenek.

Az új sorozás.

(Kiknek kell jelentkezni?)

A jövő hetekben tartandó sorozásról a legkülönbözőbb verziók keringtek a városban. A legtöbben úgy értelmezték a rendeletet, hogy az eddigi összes sorozásokon alkalmatlanoknak minősítetteknek jelentkezni kell újból felülvizsgálatra. Mődünkben volt betekinteni az erre vonatkozó hadügyminiszteri rendeletbe, amely szerint a sorozásra elsősorban az 1900-ban született ifjak tartoznak jelentkezni. Kötelesek azonkívül a sorozáson megjelenni az összes 1897-ben születettek, azok is, akik az utolsó sorozáson alkalmatlanoknak minősítettek. Ezeket újból megvizsgálják. Sorozásra kötelesek ezenkívül megjelenni: 1. Az összes ifjak, akik 1900. évben születtek, vagyis az 1922-es korosztály, nemzeti különbség nélkül. 2. Az összes 1897. (1919-es korosztály) évben született ifjak, akik az utóbbi sorozásnál halasztást nyertek. 3. Az összes 1898. (1920-as korosztály) évben született ifjak, akik az utóbbi sorozásnál halasztást nyertek. 4. az 1899. (1921 korosztály) évben született ifjak, akik az utóbbi sorozáson halasztást nyertek. 5. Az összes ifjak, akik 1898. és 1899. évben születtek és halasztást kaptak valamilyen csapattesttől vagy katonai iskolától, elhozzák az orvosi igazolványt, vagy az illetékes csapattestnél kapott igazolványt. 6. Mindazok az if-

jak, akik mint családfenntartók lettek felmentve, jelentkezni fognak a községi előjáróság által látalmazott felmentési igazolvánnyal, hogy továbbra is érvényesítsék a felmentést. A felmentettek közül az, aki nem jelentkezik személyesen, beküldheti az előjáróság által látalmazott igazolványt egy más személy útján is, vagy postán. Ha esetleg a fentemlített kedvezményt a bizottság többé nem érvényesíti, az megszűnik és a miniszterium többet nem akceptálja. 7. Mindazok az ifjak, akik 1897—1899-ig születtek és a mult sorozásnál nem lettek felvéve az állítási lajstromba. Az illetékes korosztálynál fognak jelentkezni a saját községüknél. 8. Mindazok az ifjak, akik előterjesztették felmentési kérvényeiket, a felülvizsgáló bizottság működése után a hadügyminiszter jóváhagyta és hazabocsájtotta.

Figyelmeztetnek az ifjak, akik felmentést óhajtanak, kinek apja bátyja vagy tizenhét esztendő testvére van, hogy azt a sorozásra hozza magával, hogy az orvos megállapíthassa munkaképtelenségét.

A magyar luxusadó.

BUDAPEST. Hogy a magyar luxusadó milyen óriási jövedelemhez juttatja az államot, mi sem bizonyítja jobban, mint a luxusadó befolyásáról szóló kimutatás. Ebből kitűnik, hogy december hónapban hat budapesti vendéglő 14 millió forgalmat bonyolított le. A Gerbeaud december hónapban 3 millió koronás bevételt ért el. A mult év utolsó hónapjában mftárgyakért 24 millió koronát adtak, egy ékszerész 6 millió koronát, a Piatnikjáték kártyagyár pedig másfél millió koronát fizetett be luxusadó címén.

Erzsébet hercegnő esküvőjének programja.

BUCURESTI. Mária királynő elnöklete alatt, tegnap délután öt órakor állapították meg a királyi palotában Erzsébet hercegnő és György görög herceg esküvőjének programját. Elhatározták, hogy az esküvőt vasárnap február 27-én délelőtt 11 órakor az érseki székesegyházban tartják meg. Az egyházi szertartásnál az összes görög keleti érsekek celebrálják és a székesegyházba csak a meghívott 150 személyt bocsátják be, aki a meghívót felmutatni nem tudja, azt nem bocsátják be a templomba. A házasságra tekintettel, az ünnepélyek egész sorozatát rendezik, mely csütörtökön, február 24-én kezdődik, mikor is az Atheneum termében zeneestély lesz. Pénteken február 25-én délután 3 órakor a Calea Victoriein levő királyi palotában fogadják azokat a kiküldötteket, kik ajándékokat hoznak a fejedelmi házaspárnak. Szombaton délelőtt 11 órakor a Calea Victoriein levő királyi palotában lesz a polgári esküvő, mely alkalommal Antonescu igazságügyminiszter tölti be az anyakönyvvezetői tisztelet. A polgári házasságkötés után zártkörű reggeli lesz. Szombat este a nemzeti színházban diszeloadás lesz. Vasárnap 27-én délelőtt 11 órakor lesz az egyházi esküvő, délután 5 órakor pedig a királyi palotában fogadják az összes meghívottakat. Este diszbed lesz. Az új házaspár hétfőn este külön vonaton utazik Konstanzába és onnan Athénbe. Konstantin király fivéré, Miklós herceg és felesége töltik be a násznagyi tisztelet.

BUCURESTI. Misu a király személyekörűli miniszter Athén-

ben befejezte a trónörökös házasságának előkészítését. Az esküvő március 15-én lesz és részt vesznek azon Ferdinánd király, Mária királyné és Mária hercegnő. A kormányt valószínűleg az igazságügyminiszter fogja képviselni.

A magyar politika hírei.

BUDAPEST. A kisgazdapárt tiszta helyzetet teremtett azzal, hogy kimondotta, hogy támogatja a kormányt. A Teleki-kabinet tovább kormányoz alkalmasint koalíciós alapon, illetőleg pártszövetségi alapon. A miniszterelnök a többségi pártok vezéreit és a minisztereket értekezletre hívta össze. Valószínű, hogy a válság hamarosan megoldást nyer.

BUDAPEST. A díszidensek gróf Bethlen Istvánt választották meg elnöküknek. A nemzetgyűlés csütörtökön kezdi meg új ülését.

Irodalom és művészet.

* Az aradi színház legutóbb az Éva és a férfiak című színművet mutatta be nagy siker mellett Timisoaran (Temesvárott.) A premierről a Temesvári Hírlap ezeket írja: A darab előadása minden tekintetben öröndefesen kielégítő volt. A szereplőkről csak dicséretet lehet mondani. Az első hely azonban még így is és e kiváló környezetben is Csige Böskét, a színházlátogató közönség jóismerését illeti, aki rokokoszenves egyéniségével, színjátszó készségével és tehetségével sokoldalú fegyvereivel igazán sikereset alkotott. Nagyszerű alakítás volt Forgács Róbert bárója, minden ízében megfontolt volt a játék, kellő ökonomiával hangsúlyozott a beszéd, melyet e tehetséges színész produkált. Várnay Nicholson tanára mesteri kópia volt a pár évvel ezelőtt elhunyt Herzel tanárnak, míg Olasz ügyes volt egy tudós titkár szerepében. — Arról értesülünk, hogy az Angyalka premierje nagy és megérdemelt siker mellett zajlott le.

halotti némaságba a szemérmetlen rózsá valami rettentő — és kínos diszharmoniót vitt bele és az összezárt ajak fájdalmas ráncai még mélyebbre vésődtek általa. A fejére felülről esett a világitás és a fehér arcon sötét árnyékok nyultak lefelé.

A férfi nem tudta tőle elfordítani a szemét. Komoly és felséges volt a fej, de fenn a homlokán rikoltozott a rózsá. El kellene venni azt a rózsát. De nem mert megmozdulni. Nézte a nagyhalott megcsufolt fejét és átdidergett rajta valami félelem.

Rettenetes az a rózsá. Rémmületes az az arc . . .

Most már meg is mozdult a fájdalom vonása megvonaglott és a homlok komorsága fenyegető lett. Él.

Beethoven . . . Megpróbálta elfordítani a fejét, a félhomályban keresett mást, amit nézzen.

De ott volt a rózsá, a szemérmelenség virága és színeskedett, mozgott, kiabált, tombolt a meggyalázott homlokán. A homlok él.

Beethoven . . . Most már egészen élt. A mamos férfi érezte, tudta, látta, hogy egészen él. Ránézett és kábult agya egé-

szén eltelt egy fenyegető nagy erő félelmével.

A szemé előtt elhomályosult minden. A nagy sötétségből csak a fej világított ki a rózsával homlokán. És ekkor egyszerre váratlanul, megdöbbenően dühögő hatalmassággal hangokat hallott.

Mi az? A lányhoz fordult, de az aludt. Aludt. Hogy lehet aludni ilyen rettentő zajban? A hangok áradtak, ütemesen robogtak, megdagadva dühögtek előre . . . Mi ez?

A férfi megrettenve könyökölt fel. Rettenetes. Mi ez? A hangok harsogva nyomultak egymás nyomára . . . Nem lehet kétség benne. Csakugyan az. A rettenetes szimfónia, az ötödik, a sors szimfónia.

Ránézett a halotti arcra. A Beethoven-fej most már — egészen élt, mozgott, fenyegetett, sugárzott és világított. A szimfónia dühögve rohant előre. Hangjai kopogva, zengve, zugva, ropogva, harsanva és dühögve követték egymást, óriási ütemes áradásokban, végtelen, félelmes, ringó hullámokban. A hangok beárasztották a szobát, egyre dőltek, a falat ostromolták és az ajtónak ütődtek neki. Mint a harang-

kongása, úgy követték egymást a férfi agyvelején érezte az ütéseket és ha befogta a fülét, megszászorozódott az erejük. Nem lehetett menekülni — ekölkük. Az arc egyre fényesebb és egyre komorabb lett, fenyegető, mint egy Isten és mint egy Isten, úgy kormányozta a hangoknak ez a vizözönét. Rettentő.

A sors-szimfónia ez . . . A férfi didergett. Alázatosan megdöbbenve és félve húzódot össze. A lány aludt mellette.

Mit akar itt ez a leány? Milyen szemérmelten, ledér és alávaló teremtés ez? Milyen hitványak ők ketten, amint galád számításokkal tervezgetik a jövőt: egy másik nő kifosztását, megcsalását. Milyen galádak és alávalók, a mint az egész világot meg akarjuk csalni és kiakarják fosztani.

De a sorsot nem lehet megcsalni . . . A férfi hallotta, a mint a sorsot jelentő hanghullámok fenyegetően, a bűn ismeretével és fenyegetésével robognak előre. Fázott. Mi az ő öröme, mámor, boldogsága? Mi a biztos alapja? Csak forduljon el tőle valaki, csak tudja meg valaki a galád árulást, csak jöjjön valaki, aki a multat előkutatja és akit el-

hallgattatni nem lehet . . . Vége mindennek. Reszketett.

A szimfónia még mindig áradt és dühögött. Rettentő félelme ekkor haragra vált a lány ellen, aki mellette feküdt. Ő a gyalázatos, a bűn társa és a bűn szerzője. Dühödten rázta meg.

— Mi az? — kérdezte álmossan a leány.

A férfi ordított:

— Ki innen — kiáltotta rémmületes és kétségbeesve, ki veled innen!

A lány védekezett.

— No . . . no, bolond vagy?

— Ki veled — ordította a férfi.

— Nem hallok?

A lány kétségbeesve védekezett. A férfi szoritása fájt — és sajgott a karján. Nem lehetett védekezni. Klínn volt az éjszakában egyedül.

A férfi bezárta utána az ajtót. A dühögő hangok még teljes erejükben voltak. Alázatosan, összetörve, remegő félelemmel nézett a meggyalázott halotti arcra. A hangok lassan, széles hullámzással, sirva apadtak, a fehér arc az Istenek győzelmes haragjával tekintett rá és a férfi alázatosan, összetörve bukott le előtte a földre.

Aradi cigányprimás Amerikában.

Almai Laci a közkedvelt aradi cigányprimás a közel jövőben nagy feladatra vállalkozik: az újvilág idegen közönségét akarja meghódítani a magyar muzsikának. A népszerű primás a napokban levelet kapott egy amerikai impresszáriótól, aki azt ajánlotta Almai Lacinak, hogy ő és hat muzsikus menjenek ki Amerikába, ahol hangversenyturné fog rendezni. Almai Laci hamarosan megkapja a hajójegyeket, azután utleveleket szerez és kimegy Amerikába, hogy a zeneközönségből dollárokat hegedüljön ki. Nem végleg megy el Almai, mert a turné után bizonyára sok dollárral visszajön Aradra, amelynek közönsége annyira szereti a kiváló primást.

A III. osztályu kereseti adó.

A III. osztályu kereseti adó folytatásos tárgyalása folyó év február 16-án a következő sorrendben fog történni: Böhm Jenő, Haász Imre, Gyurkovits Józsefné, Halnacsán Emil, Krausz Simon, Hoffmann József, özv. Krauszmann Sománé, Neulander Jakob, Schiller Lajos, Schwartz Adolf, Porczán Jánosné, Urza Demeter, özv. Vadnai Lászlóné, Ungár Vilmos, Barna József, Csizmás Istvánné, özv. Vágó Lászlóné vendéglősök, Ursula Béla né megbízott, Unger Mór zenetanár, Peterc Mihály, özv. Proszovszki Lipótné, Szilágyi Mihályné, Gaudi Miklós zöldségárusok, Boros László, Czabai Mátyás zsidóárus, Magyán Sándor, Badovics Gabrielle, Donáth Simon, Duffner János ügyvéd, Krausz Berta, Herczeg Rózsa, Klein Erzsike zongoratanító, Kloss Adolfné üvegkereskedő, Bleicziffer Fülöpné, Korbuly Kristófné varrónők, Gerő Árminné, Merksamer Lajos, Nalik Józsefné, Rabán Regina végyeskereskedők, Horváth József villanyszerelő.

Február hó 17-én: Gligor Julianna, Kiss Sándor, Lingurár Józsefné, Lingurár Pálné, Bogdán Györgyné, Lukács Vilma, Mihut Persidam, Maccsinik Simonné, Lukács Sándorné zöldségkereskedők, Schauer Ádám zárgondnok, Müttermüller József, Szalay Aranka zenetanár, özv. Kasauer Józsefné zongorakereskedő, özv. Vannay Jánosné zongorakereskedő, Gross Jenő zöldségkereskedő, Madarász Flórisné zsidóárus, özv. Csontázó Józsefné zenetanító, Tövisháti Sándorné, Printz Bernát, Pick Sámuel, Kohn Márton, Herbstein József, Farkas Ármín, Eliás Adolfné, Csordás József, Breitbart Mór zsidóárusok, Sarfstein és Finkelstein, Rudas Szamu, Fischer Sámuel, Krisán Mihályné, Buliga Jánosné zöldségkereskedő, Szilágyi Sándor, Fábán Árminné, Strausz Ernő villanyszerelők.

Háromszázötven millió leit örökölt

egy aradi asszony.

Most érkezett meg Aradra a newyorki *Előre*nek egyik száma, amely részletesen megírja, hogy Amerikában elhunyt egy Weisberger nevű milliomos a legnagyobb elbajutottság közepette. A vagyona 5 millió dollárt tett ki, de mivel végrendeletet nem hagyott hátra, az örökséget a hatóság kezeli mindaddig, amíg az elhunytak Aradon lakó rokonai nem jelentkeznek.

Alkalmunk volt beszélni a szerencsés örököséről, *Leitmann Adolf*-néval, aki a következőket mondotta munkatársunknak:

— Bátyámmal, mióta kiment Amerikába, szóval már jó néhány esztendője, nem érintkezünk. Egész életében nagyon különcödő ember volt. Én irtam már neki néhány-

szor, de soha sem válaszolt, sőt legtöbbször leveleimet is visszaküldötte. Most engem is nagyon meglepett ez a váratlan örökség, ami *román valutában háromszázötven millió leit tesz ki*. Én azt gondoltam, hogy bátyám megnősült az új világban. A legnagyobb baj azonban az, hogy a lap nem közölte, hogy hol halt meg a bátyám és így nem tudom, hogy hova forduljak az örökségért, de különben is az utánjárás és a pereskedés nagyon nehéz a mostani időben.

Az elhunyt Weisbergernek különben még több rokona is van Aradon, akik már tervezgetik is, hogy az összeg felvétele után Magyarországra fognak menni, ahol *három milliárdot tesz ki a szokatlan örökség*.

Vilmos nyilatkozik.

Bérlin. A Vorwärts közli Vilmos volt császár nyilatkozatát, a melyben kijelenti, hogy a német nép elárulta istenét és császárat. Ha a német nép — mondja Vilmos császár — hü maradt volna önmagához, akkor a háborút megnyerte volna. A legközelebbi jövőtől nem sokat vár. Végül kijelentette, hogy ő sohasem akarta a háborút.

Rendelet a határátlépésről.

A nyugati csapatok parancsnoka a határátlépésről a következő 39. számú rendeletet adta ki:

Mi, a Nyugati Csapatok Parancsnoka a 3646-1918. számú Királyi rendelet alapján, melynek értelmében egész Erdély és Bánát hadművelési területnek tekintendő — valamint a katonai Btkv. II. függelékének 22. és 57. §-ai alapján *elrendeljük*: 1. A határátlépés törvénytelen uton szigorúan tilos. 2. Mindazon egyének, akik meg lesznek fogva, hogy a határt törvénytelen uton lépték át, azonnal le lesznek tartóztatva és a hadbíróságoknak átadva. 3. A jelen rendelet 1. pontja ellen vétők abban az esetben, ha a határátlépés törvénytelen uton ninosen sulyosítva tettekkel, melyek az állam belső és külső biztonságát sértik — meg lesznek büntetve 3 hótól 1 évig terjedhető fogházzal és 1000 lei-ig terjedhető pénzbírással. Ha pedig be fog bizonyíttatni, hogy a határátlépés sulyosítva van tettekkel, melyek az állam belső és külső biztonságát sértik, akkor a büntetés a katonai és polgári Btkv. alapján fog megtörténni. 4. A jelen rendelet elleni vétségek a királyi biztosok, térparancsnokságok, csendőrség és rendőrségek által lesznek megállapítva. 5. A jelen rendelet határozatait, az e parancsnokság által régebben kiadott e tekintetben összes rendeletek határozatait hatályon kívül hagyjuk. 6. A jelen rendelet életbe lép 3

nap után a kihirdetéstől. Kelt, a Nyugati Csapatok Parancsnokságánál, ma 1921. február hó 1-én. A Nyugati Csapatok Parancsnoka: *Vartolanu*, tábornagy. Vezérkari főnök: *St. Popescu*, ezredes.

Román zászló az angol hadseregnek.

LONDON. Az angol kormány több tagja, a diplomáciai kar kiküldöttei, valamint az idegen attasék jelenlétében nagy katonai ünnepség folyt le Londonban. Az érdekes ceremóniákat abból az alkalmából rendezték, hogy a román hadügyminiszter megbízottja, *Panu* alezredes, az angol hadseregnek egy zászlót ajándékozott. Ugyanezen alkalmából *Boerescu*, Románia londoni meghatalmazott minisztere arany koszorút helyezett West-Minsterben a névtelen angol hősök sírjára. *Vyelni* angol generális a románok kitüntető figyelmét hatásos beszédben köszönte meg s ígérte, hogy a román zászlót megőrzik s jövőre a Britisch Muzeumban hadimlékek között helyezik el. *Nachdough* angol generális az ünnepség során *Averescu* miniszter érdemeiről beszélt.

A legszebb betegápolónő

Az orosz arisztokrácia számos tagja még az első orosz forradalom alatt Amerikába menekült. A menekültek között volt *Trubeckoi* Nadja hercegnő, aki rendkívüli szépségével Newyorkban nagy felhajtást keltett. A hercegnő megérkezése után nyomban a vörös kereszt szolgálatába állott s az amerikai sajtó egyértelműleg a világ legszebb betegápoló nővérének mondotta. Nemsokára Washingtonba férjhez ment *Streat Schulz* őrnagyhoz s most a lapok azt írják róla, hogy a világnak nemcsak legszebb, de legboldogabb betegápoló nővére is. Közben azon-

ban beadta a válópórt ítéle ellen s most valószínűleg azt várják róla írn, hogy a legszerencsésebb betegápolónője a világnak. *Schulz* őrnagy ugyanis azt állítja, hogy tudomást szerzett arról, hogy felesége első férje nem halt meg — mint ahogy általánosan hitték — hanem alnév alatt egy más országban tartózkodik. A bíróság előtt a hercegnő kijelentette, hogy neki teljesen mindegy, vajjon él-e az első férje vagy sem. Ha most *Schulz* őrnagy nem hallgatja el felfedezését, úgy ez annak a jele, hogy meg akar tőle szabadtulni. Védőbeszédét a hercegnő azzal fejezte be, hogy élete tragédia, amelyet nemsokára be fog fejezni.

Bemutatják a Reigent?

A nagy parlamentí botrányt felvert *Schnitzler*-darabot a Reigent bécsi *Kammerspiele* szombaton mutatta be. Cenzurákon, betiltásokon keresztül most kerül először színpadra. Az előadás rendkívül érdekes volt. A tiz jelenet, amelyet *Schnitzler* huszonhárom év előtt írt, tudvalevőleg a körül forog, hogy a társadalm különböző osztályainak emberei milyenek a szerelem legforróbb percei előtt és után. A rendezőre rendkívül nehéz feladatot hárított a tiz jelenet színrehozatala és ezt a feladatot a *Kammerspiele* ügyesen és sikerrel oldotta meg. Mind egyik jelenet legkritikusabb percében elalszik a lámpa, amelyet azután ismét meggyújtanak. Az egész színpadot végig egy nagy vörös függöny borítja és csak egyes butordarabok jelzik a színhelyet, ahol az egyes jelenetek történnek.

Nem lehet tagadni, hogy az első jelenetek meglehetősen kényelmetlenül, sőt kínosan hatottak és már-már úgy látszott, hogy *Schnitzler* irásának intím szépségei végkép elsikkadnak. A negyedik jelenetben azonban már felmelegedett a közönség, a hatodik jelenet után tapsoltak is, mert itt már nem az erotikumra terelődött az érdeklődés, hanem inkább *Schnitzler* szellemes lélektani megfigyeléseire, élmés jellemzésére. Az utolsó négy — inkább parodisztikus — jelenetet végigkacagta a közönség.

Éhezők lázongása Ukrainában.

Bécs. Az ukrán sajtóiroda jelenti: Nagy-országból a rettenetes éhség rengeteg felfegyverzett tömeget gyermekekkel és asszonyokkal együtt Ukrajna északi vidékeire kerget. A tömegek kirabolják a békés lakosságot. A szovjet hatóságok tehetetlenek a rablókkal szemben. Ukrainában a szénhiány miatt a legtöbb gyár beszüntette üzemét. Oroszországban a vonatok csak 31 vonalra közlekednek. Déloroszországban a munkásoknak nincs kenyérük.

HIREK.

— **Antant leszerelő bizottság Budapestre.** Budapest. Az antant hatalmak leszerelő bizottsága e hó folyamán Budapestre érkezik. A leszerelő bizottságnak három alosztálya fog működni és pedig: a katonai, a légi és a tengerészeti ügyi albizottság. A leszerelő bizottságban 140 tiszt van. A tisztekkel 500 főnyi legénység is érkezik Budapestre.

— **Az ir. fővezér esete.** Berlin. Az ir. köztársaság hadseregének fővezére Collis, akinek fejére az angol kormány nagy vérdíjat tűzött ki, a legutóbbi rosszkarbugi ütközetben az ir. csapatok élén az angol rendőrség golyóitól találva esett.

— **Röntgen — díszdoktor.** Bonn. Röntgen tanárt, a Röntgen-sugarak felfedezésének 25-ik évfordulója alkalmából a bonni egyetemen díszdoktorrá avatták.

— **Trockij fivérének letartóztatása.** San Sebastián. A rendőrség egy orosz bolseviszt letartóztatott, akiről kiderült, hogy Trockij fivére.

— **Bécsből kitiltott magyar kommunista.** Bécs. Engel József magyar állam-polgárt a Habsburg-kávéházban meg nem engedett ékszerkereskedés miatt elfogták és a hadiúrszorg hivatal 19000 korona pénzbüntetésre és három hónapi börtönrre ítélte. Engel József annak idején egy bécsi kommunistagyűlésen izgalommal beszédet mondott, amelyért a bíróság elé állították, de az eljárást megszüntették. Engel büntetése letöltése után Ausztriából kiutasítják.

— **Felmentettek jelentkezése.** A katonai ügyosztály jelentkezésre hívja fel mindazokat, akiket a múlt évi sorozáson családi okokból felmentettek. Ezeknek a hadköteleseknél felmentési joguk továbbá igazolása céljából a február 28-án kezdődő sorozáson meg kell jelenniük.

— **Gyógyszeresek összeírása.** A városi orvosi hivatal felhívja az összes gyógyszereseket, hogy három napon belül összeírás végéig jelentkezzenek az orvosi hivatalban.

— **Milyen bélyeg kell a repatriáló iratokra?** A repatriáló hivatal közli, hogy kizárólag azokat a kérvényeket veheti figyelembe, amelyekre a következő bélyegek vannak: 1 leves okmánybélyeg, 2 leves városi bélyeg, 25 banis segélybélyeg és azonkívül 5 lei 50 bani fizetendő illeték címén. A repatriálási kérvényhez mellékelendő az érkezői bizonyítvány, a személyazonosság, igazolvány, a keresztlevelel vagy házassági bizonylat, három fénykép és a lakásbejelentő lap. Kiskorúak csak akkor repatriálhatják magukat, ha szülői beleegyezést vagy nagykorúsítási bizonyítványt mutathatnak fel. Tizenéves éven aluliak még nagykorúsításukat sem repatriálhatják magukat, de családjukkal együtt távozhatnak.

— **Jelentkezés.** Az összes Aradon tartózkodó állatorvosok és állatorvosi iskolai hallgatók, továbbá gyógyszerészeknek a katonai ügyosztálynál.

— **Az előjárásági állások betöltése.** Ma érkezett meg a városi prefektúrára a belügyi részortól az előjárásági állásokra kinevezettek névsora: Az előjárásági főnöke Picioian János volt pénzügyigazgatásügyi tisztviselő lett, elsőosztályú aljegyzők lettek Covacevicu Iván, Banciu Iván és Hoffmann Győző, másodosztályú aljegyzők lettek Dolga Imre, Meszkint Géza. Előjárásági iktatóvá Odry Zoltán, irattárnokká Komsa Auréli, a gáji kerület előjárójává Kubics András és előjárásági kezelővé Mayer Jánosot nevezték ki.

— **Nagy tűz. Toledo.** Az elmúlt éjjel a polgári kormányzóság épületének nagy részét és a szomszédos templom tetőzetét tűz pusztította el. Számos fontos irás és történelmi jelentőségű okmány pusztult el.

— **Ögylkos orosz hercegnő.** Szabadka. Csantavér község főutcáján egy padon ülve egy 22 éves orosz hercegnő egy revolverrel szíven lötte magát. A halálrészánt hercegnő — mint már előzőleg többször kijelentette — nem bírta el a szegényes életet és elhatározta, hogy megváltik attól. A hercegnő néhány héttel ezelőtt férjével jött Oroszországból. Mindkettőt Csantavéren helyezték el, ahol igen szegényes körülmények között éltek, mert utazásuk alkalmával mindent elvettek tőlük.

— **Az ujaradi magyar önképzőkör németesítése.** Tegnap tartotta rendes évi közgyűlését az ujaradi magyar önképzőkör. A gyűlés legfőbb programja az egyesület elnémetesítése volt. A jelenlevők elhatározták, hogy az önképzőkör hivatalos nyelve ezentúl a német lesz. A gyűlésen részt vett az Arad és környéki németek, azonkívül a temesvári német népszövetség részéről Zauner tanár, Hans Beller, a német néppárt titkára, aki bebizonyította, hogy a német nyelv az új államalakulatban csak úgy vezethető meg a jogait, ha német marad. Jelen volt Palavicini ögróf, mint az egyesület védnöke és dr. Birkenheuer orvos, díszelnök.

— **Wilson meg akarja vásárolni Monte Christo szigetét.** Amerikai lapok hozzák a hírt, hogy Wilson volt elnök az Elba szigetéről 45 kilométernyire levő és Livorno olasz tartományhoz tartozó Monte Christo szigetét meg akarja vásárolni és hogy távol a világtól ott akarja felélni életének hátralévő részét. A romantikus fekvésű sziget 10 négyzetkilométer kiterjedésű és nevét Dumas híres regényalakjáról kapta.

— **Ne felejtse el, hogy értékes és olcsó műtárgyakat csak a Képző- és Iparművészeti Szalonban vásárolhat.** Vételkötelezettség nélkül megtekintheti a kiállítást a kulturpalota kistermében.

— **Gyilkosság Décsen.** Borzalmos gyilkosság történt tegnap Décsen. Popa Stefan ottani jómódú gazdálkodót vasárnap reggel holtan találták a háza előtti padon. Eleinte nem tudták elgépzelni a halál okát csak később, mikor az előhívott orvos levetkőztette a hullát, látott a szíve körül egy pontosan beirányított szurást, ami valószínűleg törőből eredt. Nyomozás indult meg a faluban, de még eddig teljesen eredménytelenül. Elrendelték a boncolást Sommer Nándor vizsgáto bíró is kiutazott a helyszínre, hogy személyesen vezesse a kihallgatásokat.

Megzavart nászut.

Egy előkelő aradi urleány az elmúlt hét szerdáján tartotta esküvőjét egy hosszabb idő óta Aradon tartózkodó nagy bécsi erdővállalat tisztviselőjével. Az esküvő után a fiatal pár az aradi Sigurantához fordult szabályszerűen kiállított utlevelük aláírása végett. Reu Sigurantafőnök ama kérdésére, hogy megtörtént-e már az esküvő, a fiatal házaspár boldogan jelentették ki, hogy éppen az imént voltak az anyakönyvvezető előtt és azért jöttek a Sigurantához, hogy utlevelüket láttatassa, mert azonnal vonatra akarnak ülni, hogy a férj bécsi rokonaihoz utazzanak. A mindig udvarias Sigurantafőnök kimélelesen adta a tudtára a fiatal házaspárnak, hogy kérésüket legnagyobb sajnálatára nem teljesítheti, mert a leány a házasság megkötésével férje állampolgárságát nyerte el és így osztrák állampolgárrá lett. Ezért nem utazhatik el oly utlevellel, amelyet mint román állampolgár kapott.

A fiatal házaspár bátor szívvel vette tudomásul a törvény könyörtelen rideg paragrafusainak beavatkozását boldog frigyükbe s most a mézesetek gyönyörű napjait azzal kénytelenek eltölteni, hogy a fiatal asszony részére is megszerezze a bucaresti osztrák követ vizumát.

A román követség pesti palotája

BUCURESTI, február 11. Az Indreptarea írja: Starcea ezredes február 10-én, tegnap érkezett meg Budapestre. A román kormány meghatalmazott miniszterével Budapestre érkeztek az összes követségi tisztviselők. Trifu főkonzul is megérkezett, a kinek a meghatalmazásából Arion követségi titkár megvásárolta a Horánszky-utca 10. számú palotát két és fél millió koronáért. Starcea ezredes egyelőre a Bristol-hotelben szállt meg, ahol Trifu főkonzulknak is lakást rezerváltak. Arion követségi tanácsos felkérésére a budapesti államrendőrség a követség tisztviselői számára az Adria és Deák Ferenc szállodában biztosított lakást. A követség ideiglenes hivatala az Adria szállodában működik még néhány napig, amíg a Horánszky-utcai palotát berendezik a követség számára. Starcea meghatalmazott miniszternek, valamint Trifu főkonzulknak is a palotában rendeznek be megfelelő lakosztályt.

Altér Arany János emléke miatt

Néhány nappal ezelőtt megemlékezett az Aradi Közlöny arról a kulturbotrányról, amely Nagyszalontán történt. Dr. Balaton Zoltán orvos brutális módon meglámáda a város nagy szülöttjének, Arany Jánosnak emlékét. Azon kívül ugyancsak az ottani Sport Klub kabaréján izetlenül profanizálta a hajdu város egy másik híres alakját, Bocskay Istvánt. A magyar orvos ledér előadását a „Szalontai Lapok“ kemény kritikával bélyegezte meg és többek között a következőket írta róla: Nincs erős szó, amivel visszatudnók utasítani ezt a gyalázkodást és így csak mélységes fájdalomnak adhatunk kifejezést, hogy ilyesmi megtörténhetett. Előttünk szent ennek a nagy embernek minden emléktárgya és nem habozunk kimondani, hogy Arany Jánosnak a fuszeklija is nagyobb érték előttünk, mint dr. Balaton Zoltán.

Nagyszalontáról jelenli tudósítónk: Dr. Balaton Zoltán orvos tegnap dr. Cseresznyés Jenő és Sirola Jenő után, provokáltatta H. Fekete Péter polgári tsokolai igazgatót, a „Szalontai Lapok“-ban megjelent cikk szerzőjét, mert a cikkben foglalt leckéztetést sértőnek találta magára. Fekete Péter azt válaszolta, hogy mindaddig nem tárgyal a lovagias elégtételről, míg dr. Balaton Zoltán a nagy nyilvánosság előtt meg nem követi Szalontá nagy fiának megsértett emlékét. Ma délután dr. Balaton Zoltán a főtéren inzultálni akarta Fekete Pétert egy korbáccsal, de az a nála lévő kapukulccsal védekezett. Dr. Balaton

Zoltán könnyebb sérülést szenvedett verekedés nyomán.

A szocializálás tőrőre

RÓMA. Giolitti beszédét mondott az olasz parlamentben, a mely alkalommal külföldi és belpolitikai kérdések egész sorozatáról számolt be. Kijelentette, hogy a nacionalistákkal szemben a kormány nem kíván erőszakkal fellépni. Másrészt a legutóbbi munkáskisérletek, amelyek a gyárak szocializálására irányultak, meggyőzték a munkásokat is arról, hogy a gyáraknak munkáskezelésbe való átadása lehetetlen. A Fiumében alkalmazott erélyes rendszabályokra azért volt szükség, hogy egy újabb véres háborút csirájában elfojtsanak. Ahhoz, hogy a szomszéd államokkal véglegesen helyreálljon a nyugalom és béke, Oroszországra vonatkozólag kijelentette Giolitti, hogy a kommunistákat a közeljövőben nagy csatlódás fogja érni, mert a földhöz juttatott parasztság polgári állam létrehozásán fáradozik.

Leleplezés a marnei csatáról

LONDON. Fagalde ezredes, a londoni francia követség tagja a napokban Londonban előadást tartott a marnei csatáról. Közölte, hogy 1914-ben a szeptember 1-éről 2-ára virradó éjjel a franciák kezébe került az ötödik német lovas divízió egyik törzstisztségének aktatáskája. A tisztelet egy francia járőr fogta el. Az aktatáskában megtalálták azt a tervet, amely a német felvonulás minden részletét tartalmazta és amelyet másnap a német hadseregnek Kluck tábornok parancsnoksága alatt végre kellett volna hajtania. A csapatok beosztását pontosan feltüntette a terv a felvonulás idejével és a rendeltetési helyre való érkezéssel együtt. A fontos azonban az volt, hogy így sikerült Kluck terveit leleplezni, amely szerint Kluck nem az Oise völgyén akart átvonulni, hanem továbbra is egyenesen Páris felé. Ez a felfedezés maga után vonta Gallieni tábornok akcióját, aki váratlanul egy hadsereget felvonultatott Kluck oldalába és ezzel a francia elhatározó győzelmet arattak a Marnenál. A marnei ütközet következménye volt, hogy a németek az Aisne folyóig vonultak vissza.

ME „ARADI KOZLONY“

hatalmas telítettségű HLA.

Kristóffy

Czerninről és Ferenc Ferdinándról
Mandovszky Rikárd, a budapesti újságíró kar egyik ismert tagja, egyik bécsi lapban cikket írt Kristóffy József volt belügyminiszternek emlékirataiból. A cikkben Mandovszky a következőket mondja:

— Kristóffy József volt magyar belügyminiszter *A királyságtól a kommunizmusig* cím alatt most adta ki emlékiratainak egy részét, amelyek helyenkint igen érdekesek. Az elején azt bizonyítja, hogy a háború két utolsó évében osztrák politikusokkal együtt sokat fáradozott a monarchia megmentésén. A legbehatóbban azt igyekszik bizonyítani, hogy ha Magyarországon ezerkilencszázötven behozták volna az általános választójogot, amit ő meg akart tenni, akkor *sohasem tört volna ki a világháború*. A könyv sokat foglalkozik *Ferenc Ferdinánd* főherceggel, akit Kristóffy a „nagy trónörökösnek” nevez. Azt írja róla, hogy ha a sors nem bánt volna el vele olyan kegyetlenül, nagystílű uralkodó vált volna belőle. Védelmébe veszi azaz a váddal szemben, hogy ellensége volt a magyaroknak. Ez az állítás állítólag Czernin gróftól származik és nem igaz, sőt ellenkezőleg, Ferenc Ferdinánd szerette a magyar népet, csak a magyar társadalomnak azt a részét tekintette ellenségének, amely az Ausztriától való elszakadást hirdette.

— Egyáltalán Czernin gróf sokat szerepel a könyvben. Amikor Magyarországon a véderőtörvény nagy vitákat és tüntetéseket provokált, Czernin gróf Ausztriában, a Magyarországra való bemasírozás érdekében fejtett ki propagandát. A Belvederében ez az akció nagy megrökönyödést keltett. A trónörökös Turbe Gusztáv dr. egyetemi tanárt küldte el Czerninhez, hogy belátásra bírja. Azonban Czernint nem lehetett meggyőzni, mire eltávolították az udvarból és Bucurestibe küldték követnek. Bucurestiben — így írja Kristóffy — Czerninnek első dolga volt, hogy cserbenhagyja a trónörökösöt. Ezt később külügyminiszter korában eklatánsabb módon eszelekedte meg. Mikor Czerninnek ez a színváltozása ismerősei körében köztudomásúvá lett, Gessmann Adalbert dr., a bécsi keresztényszocialisták akkori vezére megjegyezte:

— Aki Czernint ismeri, nem csodálkozik ezen. Czernin a monarchia legnagyobb strébere.

— Hogy Ferenc Ferdinánd főhercegnek mi volt a véleménye egy eljövendő háborúról, az kitűnik a Kristóffy könyvében idézett következő állítólagos szavaiból:

— A Habsburgoknak az a legnagyobb szerencsétlenségük, hogy még egyikük sem esett el háborúban.

Kristóffy sokat érintkezett *Andlau* Károly Mária gróf páterrel, aki Ferenc Ferdinánd gyontatója volt. A szerajevói végzetes ut előtt Andlau meggyöntatta a trónörökösöt, majd megáldotta, utána pedig arra kérte, hogy halassa el a szerajevói utat. Azonban a trónörökös így válaszolt:

— Tudja, főtisztelendő ur, most már teljesen mindegy, akár utazok, akár maradok. *A golyó, a mely életemet ki fogja oltani, már meg van öntve*. És elutazott.

Ezek a kis epizódok érdekessé teszik Kristóffy könyvét.

Közgazdaság.

Ausztria igazi urai.

(Gebrüder Kola.)

Az osztrák pénzügyeket ma a Kola testvérek urallják, kiknek kezében pontosan ugyaszólván az osztrák köztársaság összes pénze. A speciális osztrák helyzet hozta úgy, hogy míg nagy tömegek teljesen elszegényednek, egyes emberek viszont óriási gazdaságot gyűjtöttek össze. A kapitalisták ezen fajtájához tartoznak a Gebrüder Kola = Kola testvérek, kikről öt évvel ezelőtt még senki sem tudott semmit. Szerény, szürke emberek voltak ők. Rikárd, a fiatalabb, mint kis tőzsdéhiatalnok tengődött az 1900-as év elején. Később a Länderbank szolgálatába állott, de már 1904-ben a Feldmann-féle régi bécsi banküzletben működött mint cégigazgató. Itt lázas működést fejtett ki, összeköttetéseket létesített a francia pénzemberekkel, sőt — regényt is adott ki. Kola Rikárdot az a kilátás kecsegtette, hogy az Angolbank igazgatója lesz, de ez a terv a bank igazgatóságának ellenzése miatt kudarcot vallott. Ekkor bátyjával banküzletet létesített, mely azonban csak a háború kitörésével kezdett felvirágozni. A Kola testvérek devizákra kezdtek spekulálni és beférkőztek a Gesellschaft für graphische Industrie című intézetbe, hol újságírókkal és kiadókkal kötöttek szorosabb ismeretséget. Vagyonuk és tekintélyük annyira növekedett, hogy már egy csomó újság felett rendelkeznek, mint például az Extrablatt, a Mittagszeitung, a Sonn- és Montagszeitung. Annyira ügyesek a spekulációban és annyira csálhatatlanok, hogy a spekulánsok ezrei állandóan lesik a milliomos testvérek minden egyes mozdulását. Horribilis összegeket kerestek 1919. tavaszán, amikor az osztrák kormány az Alpine Montan társaság részvényeinek eladásával bizta meg őket. A részvényeket mesterségesen ezekkel felhajtották és azután eladták. Az iródmunkát is hatalmukba kerítették, mert megalapítván a Rikola kiadóvállalatot az összes osztrák irókat horribilis tiszteletdíjakkal hatalmuk bükkörébe bevonták. Az irókat ugyaszólván aranyban fullasztják meg, de viszont megvásárolják tőlük szellemi erejüket. Koláék egy nap alatt visszacszerzik azt, ami látszólagos nagylelkűségükben az íróknak és zeneszerzőknek egy év alatt juttatnak. Koláék ma koronázatlan királyok Ausztriában a sok, sok koronátlan, szegény koldus felett.

— Gyula-behozatali tilalom. Bucuresti. A Monopol igazgatósága megkezdte a fővámgazgatóságot, hogy egyelőre szüntesse be a gyufának és tűzszer számoknak behozatalát, mert mindkettőből elegendő készlet van az országban.

— Nagy áresés Angliában. London. Angliában a sterling magas kurzusa következtében az árak tetemes mértékben estek.

Hamis kártyázás al vadoi

Igazgatók.

Csunya ügy központjában áll a bécsi Diana sósorszesz részvénytársaság cégvezetője, *Bende* István és ugyanennek a cégnek igazgatója, dr. *Holländer* Dezső. Egy bécsi család hamis kártyajáték miatt tett ellenük feljelentést. A feljelentésben a család elhallgatta nevét és előadja, hogy Bendeék egy házárdjátzmában, melynél egy bécsi vendéglős és egy író is résztvettek, *hamisan játszottak*. A feljelentés szerint a játék már egy félév óta folyik és a család hozzátartozói félmillió koronát veszítettek. A feljelentő család autóbilt küldött a rendőrségre, mely a rendőrség közegeit a helyszínre vitte. Éppen egy izgalmas és kártyaszobákban nem egyszer megismétlődő jelenetnek, lehetnek szemtanúi. Az asztalon rendetlenül heverték a kártyák, ahogy azokat a keverés után otthagyták a játékosok pedig magukból kikelve azzal vádolták Bendeék, hogy előre elkészített és a játszma közé csempészett kártyákkal játszott. Bende és Holländer dr. határozottan tagadták, mintha hamisan játszottak volna. Holländer olyértelmű nyilatkozatot tett, mintha tudomása volna arról, hogy a feljelentő család zsarolás megkísérlése végett tette a feljelentést. Bende és Holländer drt bekisérték a rendőrségre, honnan az ügyészséghez kerültek. Holländeret később szabadon bocsátották, de hamis kártyajátékban való bűnrészesség miatt folytatják ellene az eljárást.

Katonai nyilvántartásba veszik

az üzemeiket.

A bucurestii nagyvezérkar február 3. kelettel 09643. szám alatt leiratot küldött a kereskedelmi és iparkamarának, amelyben értesíti, hogy Románia összes ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági üzemeit katonai nyilvántartásba veszi és fölkéri, hogy a kerületébe tartozó üzemek felülvizsgálására küldjön egy delegátust a Clujon (Kolozsváron) e célra megalakítandó katonai bizottságba. A leirat megjegyzi, hogy a nyilvántartást csupán tájékozódás céljából rendelték el, úgy, ahogy a háború óta minden évben történt és nem háborús szándékok adtak rá okot. A felülvizsgálást végrehajtó bizottság néhány nap múlva megkezdte működését. Minden ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági üzemet meg fognak vizsgálni abból a szempontból, hogy alkalmasak-e katonai cikkek előállítására. A bizottság részben személyesen, részben kérdőívek útján fogja ezeket az adatokat beszerezni. A bizottság nemcsak a cluji (kolozsvári), hanem a környékbeli üzemeket is nyilvántartásba veszi és ha minden adat együtt lesz, kimutatást

készít és beterjeszti a bucurestii nagyvezérkarhoz. A bizottság a VI. hadtestparancsnokság Calea Victoriei 51. számú épületében fog működni. Tagjai, a kereskedelmi és iparkamara delegáltján kívül, katonai személyek, főleg mérnökök.

Pap és járásbíró rágalmazási pere.

Nem mindennapi rágalmazási pert tárgyalt tegnapi gyűlésén az oradeamarei (nagyvárad) törvényszék egyik tanácsa. A vádlott Popa Miklós terjei görög katolikus lelkész volt, aki dr. Máthé György biharsályii járásbírónak több alkalommal sértő kifejezéseket tartalmazó leveleket írt. Az elmérgesedett harag során azután hasonló levelek is érkeztek egymás címére: „Ön az egyház köpönyege alatt a bűnösöket védelmezi. A bíróság a lefoglalt levelezből több inkrimináló kifejezést állapított meg és Popa Miklós lelkészt az ellene felhozott vádak alapján bűnösnek mondotta ki. Popa Miklós kijelentette, hogy hajlandó dr. Máthé Györgynek messze menő elégtételt is adni, ha ő úgy kívánná. Tekintettel a vádlott koros voltára és büntetlen előéletére a törvényszék a terjei lelkészt 500 lei pénzbírságra ítélte. Az ítélet végrehajtását a büntető novella értelmében három évre felfüggesztették.

Érdekes házasság.

Megirtuk a múltkor, hogy a budapesti Bazilika-templomban egy zsidó leány pápai engedéllyel megesküdött egy római katolikus fiatalemberrel. Erről az érdekes házasságról a *Pester Lloyd* a következőket írja: A házasságkötést Kovács Kálmán apát végezte. A menyasszony *Krámer* Klára, az elhunyt *Krámer* József gyárigazgató leánya, a vőlegény pedig *Baranyay* József mérnök. A menyasszony anyja kérvénnyel fordult a budapesti pápai nunciushoz, *Schioppe* érsekhez, akinek közbenjárására a pápa megadta a házassági engedélyt. *Csernoch* János hercegprimás meleg szavakban értesítette a menyasszony anyját a pápa elhatározásáról, amely azokra a rendkívüli érdemekre, amelyek *Krámer* Józsefné asszony a háború folyamán számos katolikus jótékony intézmények körül szerzett. A menyasszony részéről dr. *Návay* Aladár követési tanácsnok, a vőlegény részéről pedig *Várady* Géza huszárezredes volt a tanú. Több évtizeddel ezelőtt keresztény-zsidó vegyes házassághoz szintén a pápa adta meg az engedélyt. Akkoriban báró *Popper* vette nőül *Marchesi* párisi énektanárnő leányát.

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
felel.

Apró hirdetések

Levelezés.

„**FEHÉR ARNYAK**” jeligére levél ment. Sürgős választ megadott címre kérek. 616

SZOLID FIATALEMBER keresi meg-
értő nő barátságát kinél unalmas esti
órát eltöltheti. Levelet Támogató ba-
rát jeligére a kiadóba pontos címmel
kérek. 621

FIUK! Szórakoztató levelező partner
keresek. Leveleket „Cigányteány” jel-
igén kiadó továbbít. 624

Házasság.

HÁZASSÁG céljából megismerkedne
jobbmodú nővel gyermektelen, 48 éves,
önálló iparos. „Gyermeektelen” jeligés
leveleket Wallinger hirdetője továbbít.
10451

Alkalmazás.

PERFECT manicúr, pedicúr és masszázs
házakhoz ajánlkozik. Cimeket kiadói-
vatalba kér. 629

MOSNI, VASALNI ajánlkozik. Strada
Cosbuc (Wesselenyi-utca) 20a. 618

TÖBB ÉVI irodai gyakorlattal bírő
leány irodai, házikisasszonyi, vagy ehhez
hasznos állást keres. Cím: Wallinger
hirdetőjében Lázár-utca. 10451

INTELLIGENS urileány házikisasszony-
nak társalkodónőnek, vagy nevelőnő-
nek ajánlkozik vidékre is megy. Cím:
Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10451

PERFEKT varrónő házikisasszonyok
ajánlkozik. Strada Crisán (Karolina-utca) 9. 10451

MAGYAR LEVELEZŐ, gyorsíró, gépirő,
állást keres román német nyelvismeret-
tel. Ajánlatokat „3000 Lei” jeligével a
kiadóba kér. 628

Vétel és eladás.

EGY rövid zongora olcsón eladó. Gróf
Loisingen-utca 6. sz. 681

ELADÓ 8 lóerős cséplőgarnitúra. Nagy
Pál, Borosjenő. 623

SAJÁT TERMESÜ NEMES ALMAIM
különként 3/4 leiert a marosborsai állomá-
sra szállítva eladók. Totterer János,
Kaprucsa. 625

NEGYHENGÉRES fűrészmotor: egy mag-
nes eladó. Cím a kiadóban. 627

KERESZTHUROS zongora eladó Calea
Saguna (Varjassy Lajos-utca) 63. 619

NEGYEZER LEIERT eladó hosszú per-
sianer kabát alacsonyabb termetre. Cím
a kiadóban. 620

KÉT ELSŐRANGU stráfszék eladó.
Osztermann, Illés-utca 60. 613

KOVÁCS SZERSZÁM eladó. Cím a ki-
adóhivatalban. 612

NEHÉZ ezüst evőkészlet ebédszerviz,
teaszerviz, új kézhímzésű finom fo-
hérmű, zsebkendők eladók. Str. Con-
sistoriuului (Bathány-utca) 3. 611

TIZENKÉT SZEMÉLYES ebédlő és
üvegszervize, teás, kávé és mocca csé-
székkel együtt olcsón eladó. Bővebbet
Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10450

ANTIK PORCELLANT butort, szőnye-
get, festményeket, ékszeri vesz Salon
Artistique Boulevard Regina Maria
(Andrássy-tér) 21. 10621

Ingatlan.

PERÉNYI-UTCÁBAN új ház eladó.
Cím a kiadóhivatalban. 614

TIZENHÁROM ká. hold termő szőlő
épületekkel összes felszereléssel 28 1/2
hold szántóval eladó. Sármezey, Szép-
falu. 622

ORCZY-UTCA 19. számú ház betegség
miatt 58.000 leiert azonnal eladó. 626

HÁROM SZOBÁS modern magánházak
elfoglalható lakással, kerttel eladók.
Bővebbet Wallinger adásvételt közvetítő
irodájában Lázár-utca. 10450

Meglopott rabbi.

BERLIN. A hírhedt galicjai betörő-
banda amelyet a rendőrség a Lodzi
ifjak néven ismer raffinált módon fosz-
totta meg a Strassburgi-uton lakó dr.
H. rabbit. Néhány nappal ezelőtt a rab-
binál több fiatalember jelent meg, vala-
mennyi bevándorolt lengyel, egy assz-
zony kíséretében. A férfiak egyiké
megkérte a rabbinust, hogy állítsa ki
részére a válólevelet. A lengyel zsidó
ritus szerint ugyanis házasság felbon-
tásához elegendő a rabbi által kiállított
válólevél, amelyet a rabbinus öt tanu
jelenlétében ad ki. A rabbinus kimon-
dorta a válást, azután kinyitotta tró-
asztala fiókját, amelyben nagyobb pénz-
összeg volt. Néhány nap múlva az ifjak
újából megjelentek de akkor már más nő
volt a társaságukban. A banda megfi-
gyelte, hogy kevéssel ezelőtt a rabbi
eltávozott otthonról, hogy istentiszte-
letre menjen. A banda tagjai azt mon-
dották a rabbi feleségének, hogy vára-
koznak, amíg a rabbi hazaérkezik, mert
újából válólevelet kérnek. Az asszony a
férfiakat a dolgozószobába tessékeltte.
Az asszony sirva mondta a rabbi fele-
ségének, hogy nem akar a férjével egy
szobában tartózkodni mert attól fél,
hogy meg fogja verni. A rabbinus né-
hízszerűleg egy másik szobába ültetot-
ta az asszonyt, ahol a „szerencsétlen”
könyvek között mesélte el szomorú há-

zasságát. Ezalatt a lotzi ifjak a legna-
gyobb lelki nyugalommal feltörték az
írásztalt és abból 75.000 márkát kivet-
tek. A tolvajok zajtalanul eltűntek s
amikor a rabbinus felesége az ismeret-
len nőt egy pillanatra magára hagyta,
ez is odébb állott. A rendőrségnek két
nappal ezelőtt sikerült az egyik tolvajt
letartóztatnia és nála 2000 márkát talált.

Figyelmeztetés!

Vidéki előfizetők között még mindig
sokan vannak, akik az „Aradi Köz-
löny”-ért való előfizetés hátralékukat
— dacára többszöri felszólításunknak —
nem küldték be. Ezúttal ismételtlen kér-
jük, hogy úgy a hátralékukat mint a
folytatólagos előfizetést **HALADÉKTA-
LANUL** postautólevélben beküldeni szí-
veskedjenek, mert ezután csak annak
küldünk lapot, akinek laptartozása ninc-
sen. Aki pedig a hátralékot **SÜRGŐSEN**
ki nem egyenliti, peresítjük.

AZ ARADI KÖZLÖNY
kiadóhivatala.

Figyelmeztetés!

Szobánasom: **VERES KÁROLY JO-
ZSEF** 25.000 LEI értékű ezüstneművel,
u. m. villa, kés, kanál, cigarettatálcák,
cukortartó, továbbá arany órával és ru-
háitól meglopva megszökött. Nyom-
ravevő **EZER LEI** jutalomban részesül.
10452 - DR. SIMÓ, RÁKÓCZY-UTCA 1.

Demyonokat, Táblaüve- get, Lámpacsöveket,

üvegáru, lámpáru, olajnyomó szállít:
Arminio Kohn si Fratele
Kohn Armin és Fivére
Üvegkereskedés 504
Arad, Str. Baour (Eötvös-utca) 11. szám.

Gabona és malomszakraban

Jártas hivatalnok, keres hasonló minő-
ségben alkalmazást későbbi vagy
azonnali belépéssel. Beszél románul, ma-
gyarul és németül. Szíves megkeresése-
ket „Teljesen megbízható” jeligés leve-
leket Wallinger hirdetői-iroda Lázár-
utca továbbít. 10450

ÉRTESETÉS.

A n. é. közönség szíves tudomására
adom, hogy Aradon Strada Eminescu
(Deák f. utca) 7. sz. alatti házban **KÉZI-
MUNKA ÉS FEHÉRNEMŰ VARRODÁT**
nyitottam ahol minden a szakba vágó
dolgok úgy készen, mint megrendelésre,
méltányos árért beszerezhetők. Kézi-
munkák bizományi eladását szintén el-
vállalom. 10450

Szíves pártfogást kér:
Özv. Schwarz Vilmosné.

Szénbánya

KOLOZSVAR mellett **5000 ca-**
loriás szénnel eladó.
Komoly reflektánsok adják le cím-
ket a kiadóban. 617

EKÉKET,

KUKORICAVETŐGÉPEKET, EXSTIRPATOROKAT, stb.
DRÓTSZEGEKET, KASZÁKAT, LÁNCOKAT, SZÖLLŐ-
PERMETEZŐKET, stb.
RÉZGÁLICOT, KÉNPOROT, GUMMITÖMLŐKET, stb.
MINDENNEMŰ MŰSZAKI CIKKEKET, GÉPOLAJOKAT, stb.
raktárról azonnal szállít nagyban és kicsinyben az

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület Géposztálya

SIBIU (Nagyszombat), Salzgasse 22., valamint annak fiókja:
Szegevár, Baiergasse 47. és tólerakata: **Hann és Társa**
R.-T. Cluj (Kolozsvár), Heftai-u. 3. 10450

GYÖRGY-UTCA 25c) számú új magán-
ház eladó. 10450

HÁZVEZETŐNŐI állást keres fiatal
vegyasszony. Címe: Wallinger hirdető-
jében Lázár-utca. 10450

DEZSŐ-UTCA 4b) számú bérház elfog-
lalható két lakással, minden elfogadha-
rban, elutazás miatt eladó. 610

Üzletek.

JÓFORGALMU élelmiszerüzlet a belvá-
rosban eladó. Cím a kiadóban. 615

ELELMISZER ÜZLET és egy asztalos-
műhely eladó. Strada Virginia Holoran
(Erzsébet-utca) 6. 601

ELELMISZER üzlet lakással azonnali
átadó. Cím: Wallinger hirdetőjében Lá-
zár-utca. 10450

Ellátás.

FIATALEMBEREK teljes ellátásra fel-
vétetnek. Cím: Wallinger hirdetőjében
Lázár-utca. 10451

Különbéle.

PIANINÓT bérbe vennék „Aradon”
„Jól fizetek” jeligével Wallinger hird-
etője Lázár-utca továbbít. 10451

FARKASKUTYÁK idomítását szeret-
ném elsajátítani olyan egyéntől, aki eb-
ben tökéletes jártassággal bír. Cím:
Wallinger hirdetőjében Lázár-utca
adandók. 10450

MASZNALT OLOM megvételre keres-
tek. Bővebbet a kiadóban.

HIRDETMENY

Az 1921—1922. évi telekértékelő ki-
vető-bizottság (Acsev. palota I. em. 16.
sz. ajtó) február hó 16. és 18. napján
délután 4 órakor kezdődőleg az alábbi
területeket fogja tárgyalni, miről az
érdekeltek azzal értesítettek, hogy a
tárgyaláson személyesen, vagy igazolt
megbízott újkán megjelenhetnek, észre-
vételeket tehetnek és a határozatot
meghallgathatják. A határozat ellen an-
nak kihirdetésétől számított 15 nap alatt
az adóhivatali iktatóba (Acsev. palota I.
em. 8. sz. ajtó) benyújtandó a közigaz-
gatási bizottsághoz címzett felbbezés-
nek van helye.

1921. évi február 16-án szerdán: A
helvároshoz tartozó Bul. Regele Ferdinánd
I. (Boros Bényi-tér, József főherceg-
ut), Bul. Carol I. (Erzsébet királyné-kör-
ut), Arany János, Szél, Náray Imre, Tel.
Strada Muresului (Maros), I. Decembrie
(Fa), Nicolae Grigorescu (Munkácsy),
Török G., Corneliu Popescu (Edelspacher),
Andrei Muresanu (Nádor), Dezső, Dobó,
Mircea Stanescu (Verbőczy), Orczy,
Holtmaros, Variassy József, Ghéorghe
Popa (Ferdinánd), Piata Mihai Vileazul
(Ferenc-tér), Crisán (Karolina-utca).

1921. évi február 18-án pénteken:
Calea Andrei Saguna (Varjassy Lajos),
Str. Marasesti (Kossuth), Kiss, Str.
Cosbuc (Wesselenyi), Nagy Sándor,
Dessewffy, Str. Vicentiu (Kiss Ernő),
Vécsey, Schweidel József, Magyar,
Gheorge Ionescu (Károlyi), Perényi,
I. I. Garagiule (Csiky) Gergely-utca)
és Sarkad Határ-utca.

Arad, 1921. évi február hó 12-én.

Dr. Angel s. k.
bizottsági elnök.

Makói fajhagymát

szállítok juttatás-
kokban, franco ro-
mán-jugoszláv ha-
tarállomás.

kiviteli engedelyert szavatolok.

Mandl Zsigmond,

BELGRÁD, postafiók 104.
Sárgonyim: Mandl postafiók Belgrád.